

Риндер Р. М., Матвійчук О. О.,

студенти,

Інститут аеронавігації,

Національний авіаційний університет, м. Київ

Науковий керівник: Миронець О. М., старший викладач

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ КОСМІЧНОГО ПРАВА

Досягнення в дослідженні та експлуатації космосу є одним з найважливіших показників рівня розвитку держави. Дослідження і використання космічного простору немислиме без співробітництва держав, що зумовлює необхідність у законодавчому регулюванні діяльності з освоєння космосу. По-перше, глобальний характер такої діяльності та її наслідків, по-друге, забезпечення найбільш сприятливих умов ділового співробітництва держав і, по-третє, регулювання конкретних відносин між державами, що виникають при проведенні ними спільної науково-технічної діяльності. Вирішення проблем діяльності держав в космосі можливе лише в результаті міжнародного співробітництва, і саме така співпраця держав в освоєнні космічного простору призвела до утворення особливої галузі міжнародного права – міжнародного космічного права [1].

З самого початку космічної діяльності виявилось, що будь-який з її видів може зачіпати інтереси одного або декількох іноземних держав, а більшість видів космічної діяльності зачіпає інтереси всього міжнародного співтовариства. Це спричинило необхідність ввести поняття "правомірна космічна діяльність", "протиправна космічна діяльність" і, крім того, встановити певний порядок здійснення допустимої з точки зору міжнародного спілкування космічної діяльності [2]. Уперше визнання того, що в процесі космічної діяльності можуть виникати міжнародні правовідносини, містилося вже в резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 13 грудня 1958 року, де відзначалися спільна зацікавленість людства в космічному просторі і необхідність обговорення в рамках ООН характеру правових проблем, які можуть виникнути при проведенні програм дослідження космічного про-

стору. У цій резолюції "Питання про використання космічного простору в мирних цілях" говориться як про правовий статус космічного простору, так і про характер космічної діяльності (прагнення використовувати космічний простір лише в мирних цілях, необхідність міжнародного співробітництва у новій області). Тому Договір з космосу 1967 встановлює не тільки режим космічного простору, але і в той же час визначає права та обов'язки держав у процесі діяльності не тільки власне в космосі, але і в інших середовищах, якщо їх діяльність пов'язана з дослідженням і використанням космосу. Таким чином міжнародне космічне право – галузь міжнародного права, що регулює правовідносини, що виникає в процесі діяльності світового співтовариства з освоєння космосу, а також правовідносини у всіх інших середовищах, безпосередньо пов'язані з діяльністю освоєння космосу [3].

Керівним початком у проведенні державами зовнішньої політики у будь-якій області в наші дні мають служити загальні міжнародно-правові принципи. Особливе значення такі принципи мали для космічної діяльності в той період, коли Міжнародне космічне право знаходилося в початковій стадії свого формування. Відсутність спеціальних принципів повинно було компенсуватися застосуванням загальних принципів. З самого початку зародження науки Міжнародного космічного права більша частина юристів виходила з того, що основні принципи і норми міжнародного права поширюються і на космічну діяльність. А що стосується її специфіки, то вона підлягає обліку в спеціальних нормах, які, можуть скласти нову галузь міжнародного права [4].

Днем народження Міжнародного космічного права можна вважати дату набрання чинності Договору з космосу – 10 жовтня 1967 року, коли була остаточно визнана можливість застосування принципів міжнародного права до Міжнародного космічного права [2].

Одним з основних принципів є принцип рівноправності держав. Відповідно до космічної діяльності цей принцип означає рівність прав усіх держав як у здійсненні космічної діяльності, так і у вирішенні питань правового і політичного характеру, що виникають у зв'язку з її здійсненням. Принцип рівноправності знайшов відображення у Договорі з космосу, у преамбулі якого йдеться про

те, що дослідження і використання космічного простору мають бути спрямовані на благо всіх народів, незалежно від ступеня їх економічного або наукового розвитку, а в самому договорі встановлюється, що космічний простір відкрито для дослідження і використання всіма державами без якої б то не було дискримінації на основі рівності і згідно з міжнародним правом, при вільному доступі у всі райони небесних тіл. Принцип заборони застосування сили та загрози силою в міжнародних відносинах також поширюється на космічну діяльність держав і виникають у зв'язку з цими взаємини між ними. Це означає, що космічна діяльність повинна здійснюватися усіма державами так, щоб при цьому не піддавалися загрози міжнародний мир і безпека, а всі суперечки за всім, що стосується освоєння космосу, мають вирішуватися мирним шляхом [3].

Отже, спільність принципів Міжнародного космічного права і міжнародного права дозволяє стверджувати, що перше є частиною другого, як єдиного цілого. Специфічність принципів і норм Міжнародного космічного права не дає можливості ототожнювати його з іншими галузями міжнародного права. Цим і визначається роль і місце Міжнародного космічного права в загальній системі міжнародного права [1]. Цілі, методи регулювання та джерела Міжнародного космічного права і загального міжнародного права ідентичні. Метою Міжнародного космічного права є забезпечення і підтримання міжнародного миру, безпеки і співробітництва держав, захист суверенних прав держав та інтересів усього людства шляхом регламентації взаємовідносин суб'єктів міжнародного права в космічній галузі [3].

Література

1. "Космический мусор" снова угрожает МКС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aerocosmos.net>
2. Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла від 27 січня 1967 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
3. Тимченко Л. Д. Міжнародне право [Електронний ресурс] / Л. Д. Тимченко, В. П. Кононенко – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1186112449432/pravo/mizhnarodne_pravo_-_timchenko_ld

4. Репецкий В. М. Міжнародне публічне право [Електронний ресурс] / В. М. Репецкий – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1584072046657/pravo/mizhnarodne_publichne_pravo_-_repet-skiy_v_m

УДК 347.82 (477) (043.2)

Сергєєва Т. С., Шавловська О. І.,

студенти,

Інститут аеронавігації,

Національний авіаційний університет, м. Київ

Науковий керівник: Миронець О. М., старший викладач

ЩОДО ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ПОВІТРЯНОГО ПРАВА

Розвиток повітряного права розпочався з винайденням літального апарата братами Райт, яких називають "піонерами авіації". У 1900 році вони почали експериментувати зі своїм першим планером, у 1901 році випробували другий планер, а 1902 року приступили до створення першого моторного аероплана, двигун для якого зібрали самі. Згодом літакобудівництво поширилось і в інших країнах. Літак став не предметом розкоші, а просто необхідністю. Для того, щоб користуватися літаками у великому обсязі, потрібно було урегулювати питання правового характеру щодо використання повітряного простору.

Міжнародно-правове регулювання повітряного простору веде свій початок з Паризької конвенції з повітряної навігації 1919 року, що закріпила принцип суверенітету держави на повітряний простір, що знаходиться над його сухопутною і водною територією. У зв'язку з швидким розвитком авіації та використанням державами повітряного простору у цивільних та військових цілях проблема правової регламентації відносин, пов'язаних із використанням цього простору, стала нагальним питанням практики. З огляду на це постало питання про суверенітет держави над своїм повітряним простором.

Відповідно до ст. 2 Повітряного кодексу України нашої державі належить повний і виключний суверенітет над повітряним простором України, що є частиною території України [1].